

Talvitiedote 2010

MUISTIIN MERKINTÖJÄ

Hankkeessamme on edetty suunnitelmien mukaan hyvässä yhteistyön hengessä. Hyvien asiakaspilottien kautta olemme saaneet käytännön kokemusta tuottamamme etäpalvelujärjestelmän toimivuudesta eri tavoin kommunikoivien henkilöiden näkökulmasta. Kommunikaation apuvälineenä yleisesti käytettyihin sähköisiin kommunikointiohjelmiin, Grid 2 ja Speaking Dynamically pro, on saatu liitettyä etäyhteys Plycom PVX- ja Etätulkki.fi- hankkeen pilotoimalla MMX- videoneuvotteluohjelmalla.

Olemme etenemässä kohti tavoitettamme, jossa puhevammaisella henkilöllä käytössä oleva sähköinen kommunikointiohjelma toimii sekä lähi- että etäkommunikoinnissa.

Mitä ympärillä tapahtuu?

Uuden vammaispoliittisen ohjelman valmistelu on loppusuoralla, lainsäädäntö muuttuu – miten palveluympäristö ja toimintakäytännöt muuttuvat uusien reunaehtojen mukana?

Vammaispoliittisessa ohjelmaluonnoksessa korostuvat vammaisen ihmisen oman tahdon ja mielipiteen kunnioittaminen, yksilöllisyys ja valinnanvapaus – vammaisen ihmisen oikeudenmukainen asema yhteiskunnassa. Valmistelutyötä on tehty laajalla rintamalla ja niin että vammaiset ihmiset ovat olleet omien taustayhteisöjensä kautta ja myös suoraan osallisina ohjelman valmisteluun.

Valmistelutyön tavoitteena on ollut vammaispolitiikan valtavirtaistaminen ja niinpä valmistelutyöhön on haastettu kaikki keskeiset ministeriöt (ulko-,oikeus-,sisäasiain-,opetus-,valtiovarain-,liikenne- ja viestintä-,työ- ja elinkeino-ympäristö- ja sosiaali- ja terveysministeriö) ja muita keskeisiä yhteiskunnallisia toimijoita (Suomen vammaisfoorumi, Suomen Kuntaliitto, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, työmarkkinaosapuolet, Valtakunnallinen Vammaisneuvosto).

Valmistuvan ohjelman linjaukset vaikuttavat myös siihen, miten esimerkiksi tulkkauspalveluja tullaan tulevaisuudessa kehittämään.

Tulkkauspalvelujen siirtyminen Kelan järjestämisvastuulle 1.9.2010 aiheuttaa paljon muutoksia ja uudelleenjärjestelyjä koko palveluprosessissa. Uudesta ns. tulkkauspalvelulaista on johdettavissa joitakin vaatimuksia ja haasteita, jotka tulee ottaa huomioon kehittämistyössä. Tulkkauspalvelun järjestämisvastuu siirtyy kunnilta Kelalle, näin koko palvelukokonaisuus tulee yhden valtakunnallisen toimijan tehtäväksi. Tavoitteena on, että tulkkauspalvelua tarvitsevat henkilöt tulevat samoin kohdelluiksi eri puolilla Suomea. Lakiin on kirjoitettu myös selkeästi, että tulkkauspalvelua voidaan järjestää myös etätulkkauspalveluna. Tämä maininta laissa antaa hyvää taustatukea tekemällemme etäpalvelujen kehittämistyölle.

Että vammaispoliittisen ohjelman tahtotila ja tulkkauspalvelulain henki toteutuvat, edellyttää se että julkiset palvelujen järjestäjät ottavat tulevissa kehittämissuunnitelmissaan vakavasti myös etäpalvelujen mahdollisuuden. Valtion ja kun-

tien asiakaspalveluun tulee ottaa yhdeksi luonnolliseksi osaksi myös etäpalvelun mahdollisuus.

VERKOSTOYHTEISTYÖ

Yhteistyö etätulkki.fi – hankkeen kanssa

Punos- hanke on ollut edelleen tiiviissä yhteistyössä Etätulkki.fi – hankkeen kanssa liittyen MMX – etätulkkajärjestelmän ja Grid2 kommunikointiohjelman yhteistestauksiin ja puhevammaisten etätulkkauksen kehittämiseen. Etätulkki.fi – hankkeen verkostolaiset kokoontuivat taas Vierumäellä 24–25.11.09, jossa myös Punos – hanke oli mukana.

Yhteistyö pilottiasiantuntijoiden kanssa

Pilottiasiantuntijoilla on ollut tärkeä rooli Punos – hankkeessa.

Pilotoinnissa on mukana henkilö, joka käyttää kommunikoinnissaan

katseohjattavaa MyTobbii tietokonetta ja Grid 2 ohjelmaa sekä Bitlips – puhesynteesiä. Hän pystyy katseohjauksella itsenäisesti avaamaan MMX – etätulkkajärjestelmän ja ottamaan videoneuvottelu yhteyden etätulkkaukseen, jolloin tulkki soittaa puhelimitse asiakkaan toivomaan paikkaan. Yhteyden aikana pilottiasiantuntija kirjoittaa katseohjauksella kirjoituslupalle, josta etätulkki tulkaa viestin kolmannelle osapuolelle.

Hankkeessa on testattu erilaisia mahdollisuuksia etätulkkauksen toteuttamiseen. Täysin toimivaksi on todettu etätulkkauksen muoto, jossa pilottiasiantuntija on osallistunut kotoa käsin kokouksiin videoneuvotteluohjelman välityksellä, jolloin tulkki on ollut kokouksessa paikan päällä tulkkauksessa asiakkaan puolelta.

Lisäksi testattiin etätulkkauksia siten, että pilottiasiantuntija osallistuu kokoukseen, josta hän otti yhteyttä etätulkkiin ja käytti etätulkkauksen palvelua puhevuoronsa tulkkaukseen.

Syksyn aikana on myös testattu puhevammaisten monipiste-etätulkkauksia Kelan yhteispalvelupisteeseen. Tähän asti etätulkkaukset ovat olleet lähinnä

puheentulkkauksia, ensivuonna on tavoitteena testata myös kommunikointihjelmien käyttöä monipiste-etätulkkauksessa.

Yhteistyö Kehitysvammaliiton Tikoteekin kanssa

Punos- hanke on saanut olla mukana yhteistyössä Tikoteekin Kommunikointihjelmat käyttöön-hankkeessa. Hanke julkaisi syksyllä Taike- taulustot, jossa sähköiseen kommunikointijärjestelmään on liitetty suomenkielen taivutin. Punos-hanke tuotti taulustoihin etäkommunikointiin tarvittavan osion. Taike-taulustoja voidaan käyttää yhdessä videoneuvotteluohjelman kanssa ja ottaa etäkontaktia joko lähihenkilöön tai etätulkkauspalveluun.

Kehitysvammaliitto tuotti DVD:n Puhevammaisten tulkkauspalvelu Suomessa. Punos- hanke oli mukana tuotoksessa puhevammaisten etätulkkausosion tekemisessä. Kyseistä DVD:tä on saatavilla Kehitysvammaliiton Oppimateriaalikeskus Opike:sta, kauppa.opike.fi, opike@kvl.fi.

Yhteistyö Pkssk:n Apuvälineyksikön kanssa

Syyskuussa kokoonnuttiin palaveriin Apuvälineyksikön, Tulkkikeskuksen ja Punos-hankkeen kesken. Tapaamisen tarkoituksena oli päivittää toimintakäytäntöjä ja vastuun rajoja. Keskustelussa luotiin pohjaa toimivalle yhteistyökäytännölle, jossa alueen resurssit tukisivat mahdollisimman hyvin asiakkaan tarpeita ja että kustannukset ja vastuut kohdistuvat oikeisiin osoitteisiin. Tapaamisessa todettiin, että yhteistyön pohtimista ja toimintojen selkeyttämistä tulee jatkaa.

Yhteistyö Kelan Joensuun yhteyskeskuksen kanssa

Suurin haaste etäpalvelujen käyttöönottamisessa tulee olemaan julkiset palvelujärjestelmät, jotka toimivat omissa verkkoympäristöissään ja näin ollen videoneuvottelun välityksellä tapahtuvat asiakkaiden yhteydenotot eivät onnistu verkkoympäristön suojauksien vuoksi. Kelan Joensuun yhteyskeskus on tässä mielessä ainutlaatuinen toimija, koska siellä verkkoympäristöön liittyvä haaste on otettu vastaan ja ratkaistu toimivalla tavalla.

Kelan Joensuun yhteyskeskuksen kautta on saatu etäpalvelutestaukseen mukaan julkinen toimija, joka päästää asiakkaan palveluympäristöönsä videoneuvottelun avulla. Puhevammaisen henkilö tai viittomakieltä käyttävä

henkilö voi ottaa Kelan Joensuun yhteyskeskukseen yhteyttä videoneuvottelun välityksellä ja saada palveluprosessiin etätulkkauksen monipistevideoneuvotteluyhteyden (multipoint) välityksellä. Yhteistyökäytäntöä on käyty läpi syksyn aikana kahdessa neuvottelussa (7.9. ja 2.11.2009), joissa on sovittu asiakaspilotoinneista ja palveluprosessin kehittämisestä. Tavoitteena on saada kuvaus etätulkkauspalveluprosessista osana Kelan asiakaspalvelua ja etätulkkauspalvelua.

Oppilaitosyhteistyö

Hanke on käynnistänyt oppilaitosyhteistyön Jyväskylän aikuisopiston ja Lahden Salpaus koulutuskeskuksen kanssa.

Yhteistyön kautta tiedotetaan valmistuville puhevammaisten tulkeille sähköisen viestintäteknologian mahdollisuuksista puhevammaisen henkilön kommunikoinnin tukemisessa ja erityisesti etäpalvelujen mukaan tuomista uusista mahdollisuuksista.

Yritykset

Hankkeessamme testataan ja käytetään uudella tavalla markkinoilla olevaa tietoteknologiaa. Haasteenamme on kehittää palvelujärjestelmää niin, että se mahdollistaa erilaisten tekniikoiden yhteensopivuuden niin, että puhevammaisen asiakas saisi parhaan mahdollisen teknisen järjestelmän juuri omista kommunikoinnin tarpeista lähtien. Tärkeimmät yhteistyökumppanit tällä sektorilla ovat Kajo Oy, CompAid Oy ja Tobii Technology Ab.

Esteettömyysyhdistys

Usein esteettömyys mielletään vain rakennetun ympäristön esteettömyydeksi, ja unohdetaan esimerkiksi viestintäympäristöön liittyvät esteet. Punos-hankkeella on tärkeä rooli nostaa esiin sähköiseen viestintäympäristöön liittyviä haasteita ja vastaavasti tuoda tuotoksiensa kautta esiin niitä mahdollisuuksia, joilla esteetöntä viestintä- ja kommunikointiympäristöä voidaan rakentaa. Yhteistyö valtakunnallisen Esteettömyysyhdistyksen kanssa on hyvä kanava pitää esillä viestintä- ja kommunikointiympäristön kehittämiseen liittyviä asioita.

TIEDOTTAMINEN

Keskeiset asiat hankkeen etenemisestä on viety Honkalampi-säätiön nettisivustolle Punos- hankkeen alle (www.honkalampisaatio.fi/Punos-hanke). Sivustolla on tiivistettyä tietoa hankkeesta sekä suomen kielellä että englanniksi. Sivuston konkreettisin osa on videoleikkeet, joita on hankkeen edetessä tuotettu sivustolle kuvaamaan etäteknologian mahdollisuuksia eri tavoin kommunikoivien henkilöiden elämässä. Pieni videoleike kertoo enemmän kuin tuhat sanaa. Viestintätekniologian mahdollisuudet konkretisoituvat filmissä Katseohjaus ja etätulkkaus, jossa henkilö käyttää katseohjauksella tietokonetta. Tietokoneeseen integroidulla videoneuvotteluohjelmalla hän saa yhteyden puhevammaisten tulkkiin ja pystyy hoitamaan itsenäisesti omia asioitaan.

Tärkeä tiedottamisen kanava ovat myös erilaiset messut. Hankkeemme oli vuoden aikana mukana Terve-Sos-messuilla, Kuntamarkkinoilla, Vielä virtaa-messuilla ja viimeisimpänä Tampereen Apuvälinemessuilla. Tampereen messutapahtumassa ylittyi uutiskynnys. Yhdessä Kajo Oy:n kanssa hanketta esiteltiin messutapahtuman lopputiedotteessa, joka noteerattiin mm. Papunet.com-, Kauppalehti.fi- ja Expomark.fi –sivustoilla.

Hankkeesta kertova artikkeli on julkaistu tämän vuoden aikana Ketju-lehdessä 1/2009, Cp- lehdessä 5/2009, Porras- lehdessä 5/2009, Autismi- lehdessä 4/2009 ja Kliininen-lehdessä 2/2009.

Miellyttävä julkisuustapahtuma Punos-tiimille oli myös paikallisessa (Joensuun seudulla ilmestynvä ilmaislehti) Heili-lehdessä saatu julkisuus Viikon terrierinä.

Uusi vuosi uudet haasteet

Hankeaikaa on jäljellä vielä reilu vuosi. Alkuvuoden aikana jatketaan tekniikkaan liittyvää testausta. RollTalk-ohjelma on yhdistetty sähköinen kommunikointi- ja tilanhallintaohjelma, joka on tullut yhdeksi vaihtoehdoksi puhevammaisten kommunikoinnin apuvälineenä. Hanke selvittää onko mahdollista liittää kyseiseen ohjelmaan myös videoneuvotteluohjelma ja näin saada järjestelmä laajenemaan lähikommunikoinnista ja tilanhallinnasta myös etäkommunikointiin. Järjestelmään on liitettävissä myös langattomaan nettiverkkoon.

Hankkeessa selvitetään miten järjestelmä toimii käyttäjänsä mukana esimerkiksi asioimistilanteissa ostoksilla.

Etätulkki.fi- hankkeen käyttämä MMX- järjestelmän testausta puhevammaisten henkilöiden etäkommunikaatiossa jatketaan. Esimerkiksi Kelan monipistepalvelun ja MMX-järjestelmän yhteen linkittäminen vaatii vielä työtä ja kokeiluja.

Sähköisiin kommunikointiohjelmiin on onnistuneesti liitetty Polycom PVX ja Etätulkki.fi hankkeen käyttämä MMX-videoneuvotteluohjelmat. Tavoitteena on, että kokemuksia laajennetaan muihinkin videoneuvottelujärjestelmiin. Yhteistyön mahdollisuuksia ollaan kartoittamassa Rovaniemellä toimivan Artic Connect Oy:n ja Espoossa toimivan Videra Oy:n kanssa.

Hankkeessa on kertynyt paljon uutta tietoa sähköisten kommunikointiohjelmien ja videoneuvottelun yhdistämisestä. Myös asiantuntijapilotit ovat tuottaneet arvokasta käyttäjäpalautetta. Jo syntyneen tiedon raportointi ja tiedottaminen tulevat olemaan keskeisellä sijalla tulevan vuoden toiminnassa.

Se on mahdollista – työ jatkuu!

Linkki: <http://www.hls-video.fi/index.php?kansio=Punos&valittu=Punos>

